

КОРОЛЕНКО Прокоп Петрович (05. 07. 1834, хутір поблизу станиці Павловська, Кубань, Росія — 06. 02. 1912, м. Ставрополь, Росія) — історик, етнограф, історіограф. Отримав домашнє виховання, займався самоосвітою. Від 1851 — на службі у Чорномор. козац. війську, брав участь у бойових діях на Кавказі. Від 1853 працював у Чорномор. лікар. управі та військ. правлінні. 1863–70 в «Кубанских войсковых ведомостях» опублікував українською мовою оповідання «Чернець Лаврін, або Хутірські бесіди» і «Кара Божа» та статті «Заметка о постройке войскового собора в крепости Екатеринодаре», «О раскопке древностей в Тамани. Из дел Кубанского войскового архива» та ін. 1871–78 — дільничий пристав повіт. поліц. упр. і старший пом. повіт. нач. у м. Єйськ (нині Краснодар. краю, РФ). Видав кн. «Черноморцы» (С.-Петербург, 1874). У 1878–85 — старший діловод Кубан. військ. правління. Від 1885 бл. 2-х р. працював у архівах і б-ках Харкова. Обраний чл. Харків. істор.-філол. товариства при Харків. університеті, у збірниках останнього опублікував ст. «Черноморские заговоры» (1892), «Материалы по истории войска Запорожского, извлеченные из дел Харьковского исторического архива» (1896), «Церковные древности кубанских казаков» (1905), «Справку, извлеченную из дел Харьковского исторического архива» (1905). У 1891 дебютував у «КС» істор. нарисом «Азовцы» (т. 34, № 7).

Наприкінці 1880-х та у 1890-х рр. низку статей К. із цінними істор. фактами з історії укр. козацтва опубліковано у г. «Кубанские областные ведомости»: «Первые четыре атамана бывшего Черноморского (ныне Кубанского) казачьего войска. 1775–1792», «Город Екатеринодар», «От Кубани до Дуная», «“Семейный рай” на Черномории сорок лет тому назад (из дел войскового архива от 1857 г. за № 1241)», «Русские

казаки на Кубани под крымским владычеством» (1899), «Казачий монастырь на Старом Афоне» (1901). У 1893–1902 — військ. архіваріус Кубан. козачого війська. 1896 обраний членом Таврій. вченої архів. комісії. На засіданнях заслухано 7 повідомлень К., 6 з яких надрук. у її «Ведомостях», зокрема «К истории Кубанского войска: Документы Кубанского войскового архива, касающиеся деятельности правителя Таврической области Жегулина» (1903, т. 35) та копія маніфесту Катерини II від 8 квітня 1783 про приєднання до Росії Криму і Кубані (1908, т. 42).

Засн. 1879 Кубан. обл. статист. комітет налагодив регуляр. вип. «Кубанских сборников», у яких К. вмістив праці «Атаманы бывшего Черноморского казачьего войска» (1891), «Древние сведения о Межигорском монастыре» (1898), «Две странички из истории запорожцев», «Предки кубанских казаков на Днепре» (обидві — 1901), «Предки кубанских казаков на Днестре» (1902), «Головатый, кошевой атаман Черноморского казачьего войска» (1905), «Описание знамен воинских частей Кубанского казачьего войска», «Материалы по истории Кубанского казачьего войска» (обидві — 1908), «Борьба украинских гетманов с поляками», «Петр Дорошенко: Гетман Заднепровской Украины и присоединение всей Украины к Московскому государству», «Клейноды Черноморских казаков» (усі — 1912), «Записки по истории Кубанского казачьего войска» (1915) та ін. У 2-й пол. 1890-х рр. встановив зв'язок із Одес. товариством історії та старожитностей. Для його «Записок» написав ст. «Ачуев» (1896, т. 19), опублікував «Письмо Н. Т. Белого к П. П. Короленко о Сидоре Белом» (1898, т. 21). Створ. 1899 Товариство аматорів вивчення Кубан. обл. обрало К. дійс. членом. З прочитаних на його засіданнях доповідей опубліковано «Первоначальное заселение черноморскими казаками Кубанской земли» (1899), «Некрасовские казаки» (1900), «Горские поселенцы в Черномории» (1902). Від 1902 — у відставці. Через значні втрати, що їх зазнав Держ. архів Краснодар. краю під час 2-ї світової війни, праці К., насичені архів. документами, набули значення першоджерел. Залишився неопубл. збірник худож. творів К. (етногр. нариси, поезії), написаний українською мовою.

Рекомендована література

1. Щербина Ф. А. Памяти Прокофия Петровича Короленко: Доклад, прочитанный на общем собрании членов ОЛИКО 26 апреля 1913 г. // Изв. Об-ва любителей изучения Кубан. обл. Вып. 6. Екатеринодар, 1913;

2. Дорошенко Д. І. Огляд української історіографії // Держ. школа: Історія. Політологія. Право. К., 1996;
3. Чумаченко В. К. «Неутомимый и упорный работник» //

Кубань: пробл. культуры и информатизации.
Краснодар, 2001.

В. К. Чумаченко

Бібліографічний опис:

Короленко Прокіп Петрович / В. К. Чумаченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-6001>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).